

10 pravila za uspešno gajenje uljane repice

SEJEMO
BUDUĆNOST
OD 1856

Sadržaj

- 4 Primenite pravilan plodored
- 6 Vodite računa o obradi zemljišta
- 7 Izaberite odgovarajući hibrid za vašu parcelu i tehnologiju
- 8 Obratite pažnju na vreme setve
- 9 Odredite količinu semena za setvu i način setve
- 10 Obratite pažnju na primenu herbicida
- 11 Obratite pažnju na primenu insekticida i praćenje štetočina
- 12 U jesen, uljana repica ne sme biti gladna
- 13 Pripremiti dobre uslove za prezimljavanje
- 14 I u proleće uljana repica ne sme biti gladna i bolesna

1 PRIMENITE PRAVILAN PLODORED

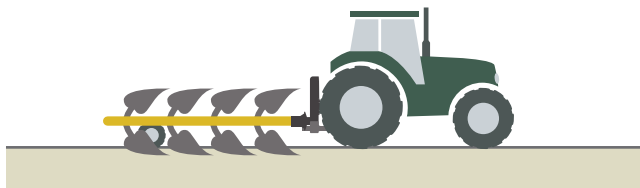
Repica je vrlo dobar predusev, ostavlja zemljište čisto od korova, rano se uklanja sa polja, poboljšava strukturu i plodnost zemljišta, jer u žetvenim ostacima ima povoljniji C/N odnos od žita, a smatra se da od glukozinolata iz žetvenih ostataka repice nastaju produkti koji su toksični za insekte, nematode i gljivice (ima fitosanitarni efekat na zemljište). Takođe, zbog intenzivnog đubrenja repice azotom, nakon njene žetve ostaje veća količina N u zemljištu koju koristi naredni usev.

Bitan preduslov visokih prinosa uljane repice je taj da se gajenje uljane repice ograniči na minimum unutar jednog plodoreda. Sve veća učestalost gajenja u plodoredu dovodi dugoročno do visoke stope bolesti i oštećenja i može dovesti do vidljivo smanjenih prinosa. Gajenjem hibrida sa izraženom tolerantnošću na bolesti i intenzivna primena mera za zaštitu biljaka mogu u određenim granicama biti od koristi. Najbolje je da se pravi pauza u trajanju od 3 godine pre ponovnog gajenja uljane repice na istom polju.

2 VODITE RAČUNA O OBRADI ZEMLJIŠTA

Pre svega, potrebno je obratiti pažnju na zaoravanje strnjišta, ukoliko su predusev bila strna žita, i osnovnu obradu zemljišta. Zaoravanjem strnjišta želi se postići sledeće: očuvanje zemljišne vlage, uništavanje korovske flore i omogućavanje povoljnih uslova za uspešnu mineralizaciju žetvenih ostataka. U najvećem broju slučajeva zemljište je u vreme žetve dosta sabijeno i isušeno u površinskom sloju, dok u dubljim zonama ima nešto više vlage. Pošto je za većinu regiona u našoj zemlji karakteristična veća količina padavina u junu u odnosu na jul i avgust, zaoravanjem strnjišta postoje realni izgledi da se ta vlaga sačuva do momenta dubokog ili setvenog oranja u jesen. Ovo je vrlo važno da bi se ove dve operacije kvalitetno izvele. Za kvalitetno zaoravanje strnjišta u našim uslovima, potrebna je dubina rada od 12 do 15 cm, uz unošenje 40-50 kg azota/ha - da bi se izbegao gubitak zemljišnog azota usled povećane aktivnosti mikroorganizama.

3 IZABERITE ODGOVARAJUĆI HIBRID ZA VAŠU PARCELU I TEHNOLOGIJU

Kod odabira hibrida jednogodišnji prinos zrna ne sme da stoji u prvom planu, već se posebna pažnja mora pokloniti stabilnosti prinosa. Pre svega se kod hibrida pokazalo da imaju stabilnije prinose u više posmatranih godina. Razlog leži u širokoj genetskoj bazi hibrida, koja bolje kompenzuje godišnji uticaj i različite agroekološke uslove u odnosu na sorte. Za uzgajivača uljane repice stabilnost prinosa je bitan faktor uspeha.

Da bi se postigli visoki i stabilni prinosi dobrog kvaliteta, potrebno je pažljivo izabrati hibrid koji poseduje odgovarajuće osobine kao što su: visok rodni potencijal, visok sadržaj ulja, izražena sposobnost grananja, izražena tolerantnost na mraz i zimu, izražena tolerantnost na poleganje, izražena tolerantnost na pucanje mahuna u žetvi, visoka tolerantnost na bolesti koje prate proizvodnju uljane repice.

4 OBRATITE PAŽNJU NA VREME SETVE

Setva u septembru se pokazala najboljom za razvitak optimalnog broja biljaka. Najbolji termin setve se može razlikovati zavisno od klimatskih i zemljišnih uslova u pojedinim regionima.

Raniji termini setve doprinose boljem razvoju korena i pojedinačnih biljaka. Sa druge strane, rani termini setve povećavaju rizik od većih oštećenja od mraza, zbog mogućeg bržeg razvoja biljaka. Kasna setva može uticati na stvaranje manje vegetativne mase, što zapravo predstavlja lošu osnovu za visoke prinose. Pravi termin setve predstavlja zapravo uvek kompromis.

**SETVA ULJANE REPICE
NA DUBINU 1-3 cm**
(najbolje je setvu obaviti u
prvoj dekadi septembra)

5 ODREDITE KOLIČINU SEMENA ZA SETVU I NAČIN SETVE

Preterana gustina useva često dovodi do lošijih prinosa uljane repice na osnovu umanjenog razvoja biljke, lošijeg razvoja korena, većoj opasnosti od poleganja i povišenoj sklonosti ka bolestima.

Količina posejanog semena može se izračunati pomoću sledeće formule: (podaci o masi hiljadu semena - MHS (g) i klijavosti - KL (%) mogu se pročitati sa plavog sertifikata na vreći sa semenom.

$$\frac{\text{Broj klijavih semena / m}^2 \times \text{MHS (g)}}{\text{Klijavost (\%)}} = \text{Količina semena u setvi (kg/ha)}$$

Setvom treba da se obezbedi ujednačeno polaganje semena na dubinu od 1 do 2 cm. Na suvom zemljištu seme se može posejati i na dubinu od 3 do 4 cm, kako bi se omogućio bolji kontakt sa vlagom.

U zavisnosti od odluke proizvođača i karakteristika mehanizacije, rastojanje između redova može biti između 25 i 45 cm.

6 OBRATITE PAŽNJU NA PRIMENU HERBICIDA

Potrebno je imati u vidu da primena herbicida predstavlja dodatni stres za biljke uljane repice. Uljana repica je osetljiva na konkurenciju korova samo do faze obrazovanja rozete i zatvaranja redova. U ovu kategoriju korova spadaju muhari, pepeljuga, štir i vijušac. Dolaskom jesenjih i zimskih mrazeva svi toploljubivi korovi izmrznu i ne predstavljaju problem. Veći problem predstavljaju korovi koji su sposobni da prezime: *Sinapis arvensis* (gorušica), *Stellaria media* (mišjakinja), *Capsela bursa pastoris* (hoću-neću). Od višegodišnjih korova najopasniji su palamida i divlji sirak.

Na parcelama čistim od korova primena herbicida može da izostane. Ako je parcela jako zakorovljena gajena biljka može da zaostane u porastu i da tokom zime izmrzne zbog nedovoljne razvijenosti. Mogu se koristiti totalni herbicidi pre setve.

7 OBRATITE PAŽNJU NA PRIMENU INSEKTICIDA I PRAĆENJE ŠTETOČINA

Potrebno je pratiti stanje useva i prisustvo sledećih insekata: Repičina lisna osa (*Athalia rosae*), Repičin sjajnik (*Meligethes aeneus*), Crvenoglavi repičin buvač (*Psylliodes chrysocephala*), Velika repičina pipa (*Ceutorhynchus napi* Gyll.) i mala repičina pipa (*C. pallidactylus* Marsh.). Na osnovu njihovog prisustva planirati primenu odgovarajućih insekticida. Krajem marta moguće je početi zaštitu od repičine pipe, a početkom aprila od repičinog sjajnika.

Od početka marta poželjno je da proizvođači češće obilaze parcele na kojima se nalazi uljana repica, jer su moguća oštećenja od glodara. Na njivama su naročito problematični sledeći glodari: poljski miševi (*Apodemus sp.*) i poljske voluharice (*Microtus sp.*).

ZAŠTITA USEVA INSEKTICIDOM

BROJ TRETMANA U ZAVISNOSTI OD POTREBE

(od inteziteta i napada štetoina)

8 U JESEN, ULJANA REPICA NE SME BITI GLADNA

U jesen je važno da uljana repica ima na raspolaganju dovoljne količine hraniva, jer pre zime formira 40 % svoje mase i tada se određuje potencijal za prinos. Fosfor i kalijum primeniti pre setve. Osnovno đubrenje fosforom, pospešuje razvoj korenovog sistema i povećava tolerantnost na mrazeve i bolesti. Na zemljištima sa pH-vrednostima većim od 7, potrebno je primeniti fosforna đubriva koja se rastvaraju u vodi. Kod lakših zemljišta kao i kod peskovito-glinovitih zemljišta primena kalijuma treba da se raspodeli – primena u jesen i u proleće, a ukupna količina kalijuma koju je potrebno primeniti iznosi 200 kg K_2O /ha. Na dobro snabdevenom zemljištu moguće je izbeći đubrenje azotom, ukoliko ima dovoljno azota u zemljištu za brz razvoj mladih biljaka. Primena većih količina đubriva u jesen može dovesti do sekundarnih posledica (veći vegetativni porast, produžena vegetacija, smanjena tolerantnost na mraz). Maksimalna doza u zavisnosti od zemljišta je od 30 do 50 kg/ha.

9 PRIPREMITI DOBRE USLOVE ZA PREZIMLJAVANJE

Za optimalni predzimski razvoj ozime uljane repice potrebno je voditi računa o sledećim faktorima:

- gustina od 30 do 40 biljaka/m² kod hibrida i od 40 do 60 biljaka/m² kod sorti
- pojedinačne vitalne biljke sa 8-10 razvijenih listova
- snažno razvijen korenov sistem biljke (> 8 mm prečnik vrata korena)
- dužina korena da je veća od 20 cm
- uljana repica bi trebalo da pređe u stadijum razvitka rozete tokom zime i da ne pređe dužinu izdanaka od 2 cm

10 I U PROLEĆE ULJANA REPIKA NE SME BITI GLADNA I BOLESNA

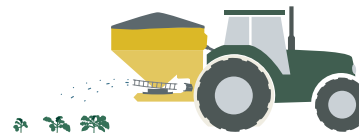
Primena azota početkom proleća (prilikom kretanja vegetacije)

Glavni cilj primene azota na početku vegetacije je stimulisanje regeneracije korena, listova i cvetova uljane repice.

Preporuka je primenjivati đubriva koja sadrže azot u NH_4 (amonijum) obliku, kako bi se umanjilo sakupljanje vode u biljkama i kako one ne bi izmrzle usled mraza. U ovoj prihrani preporučuje se primena azotnih đubriiva kao što su KAN, AN, SAN, koji sadrže azot u brzo rastvorljivom obliku (nitratni i amonijum oblik).

Primena azota kasnije u vegetaciji (pojava prvih cvetnih pupoljaka)

Ova primena pospešuje pre svega razvijanje izdanaka uljane repice i smanjuje redukciju bočnih grana. Prihranom u ovoj fazi razvoja povećava se fotosintetska aktivnost i lisna masa, što osigurava stvaranje većeg broja cvetnih pupoljaka, zametnutih mahuna i semena. U ovoj prihrani, osim navedenih đubriiva koja se primenjuju u prvoj prihrani, može se primeniti i amonijum sulfat. Sumpor u ishrani uljane repice povećava kvalitet semena odnosno sadržaj ulja u zrnu, zatim sintezu hlorofila i proteina i utiče na rast biljnih organa posebno reproduktivnih.

ĐUBRENJE ULJANE REPICE

(U proleće je najbolje primeniti azotna đubriva u 2 dela: prilikom kretanja vegetacije i pre pojave prvih cvetnih pupoljaka)

Upotreba fungicida, odnosno regulatora u proleće

Glavni ciljevi:

- poboljšanje stabilnosti skraćanjem i jačanjem stabljike uljane repice
- smanjivanje rizika od poleganja
- ujednačenije zrenje glavnih i bočnih izdanaka i time homogeniji začetak mahuna
- skraćanje vremena žetve
- najefikasnija regulacija rasta se dobija primenom u periodu kada je repica visine 25 cm.

U godinama kada vladaju povoljni uslovi za intenzivniji razvoj bolesti kao što su bela trulež (*Sclerotinia sclerotiorum*), mrka pegavost listova (*Alternaria brassicae*), plamenjača (*Peronospora parasitica*) preporučuje se tretman fungicidima u periodu pred cvetanje ili u cvetanju uljane repice. Uljana repica slabije podnosi gaženjene i nema veliku uspešnost regeneracije, pa se svi tretmani u toku sezone obavezno izvode po istim tragovima.

KWS SRBIJA D.O.O. BEČEJ

Industrijska 5

21220 Bečej

Tel: 021 215 61 04

www.kws.rs